

PBS

School document

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	blz. 2
1. Wat is PBS	blz. 3
2. Missie en visie	blz. 4
3. Doel PBS	blz. 5
4. PBS management	blz. 5
5. Schoolwaarden	blz. 10
6. Matrix gedragsverwachtingen	blz. 10
7. Les in gedrag	blz. 11
8. Actief toezicht	blz. 12
9. Systeem van waarderen	blz. 14
10. Voorspelbaar corrigeren	blz. 15
11. Data gestuurd	blz. 19
12. Betrokkenheid ouders/ketenpartners	blz 21
13. PBS Kidsteam	blz. 22
14. Check in Check out	blz. 23
15. PBS pestpreventie	blz 24
Bijlage 1; Matrix schoolbreed	blz 25
Bijlage 2; Matrix in de klas onderbouw	blz 29

Bijlage 3; Matrix in de klas midden/bovenbouw

blz 31

Bijlage 4; Consequentielijst

blz 35

1. Wat is PBS

Positive Behavior Support (PBS) is een schoolbrede aanpak, gericht op het creëren van een positief schoolklimaat, zodat het leren wordt bevorderd en gedragsproblemen worden voorkomen.

PBS is een aanpak die:

- Gebaseerd is op gedeelde waarden
- Preventief werkt
- Haar aanpak is gebaseerd op basis van data, om gedragsvraagstukken te signaleren, te analyseren en aan te pakken.

Op 't Ravelijn is een PBS-stuurgroep samengesteld. Daarin zitten vertegenwoordigers uit verschillende geledingen van de school. De stuurgroep PBS begeleidt en ondersteunt het schoolteam en zorgt voor communicatie naar buiten toe. Er wordt elke maand een keer vergaderd.

Onze mascotte is Ravi. Op verschillende plekken op school hangt visualisatie waarop Ravi te zien is. Ravi dient ter ondersteuning van de gedragsverwachtingen die gelden op school.

PBS heeft 5 pijlers die ervoor zorgen dat er een schoolbrede aanpak geïmplementeerd kan worden.

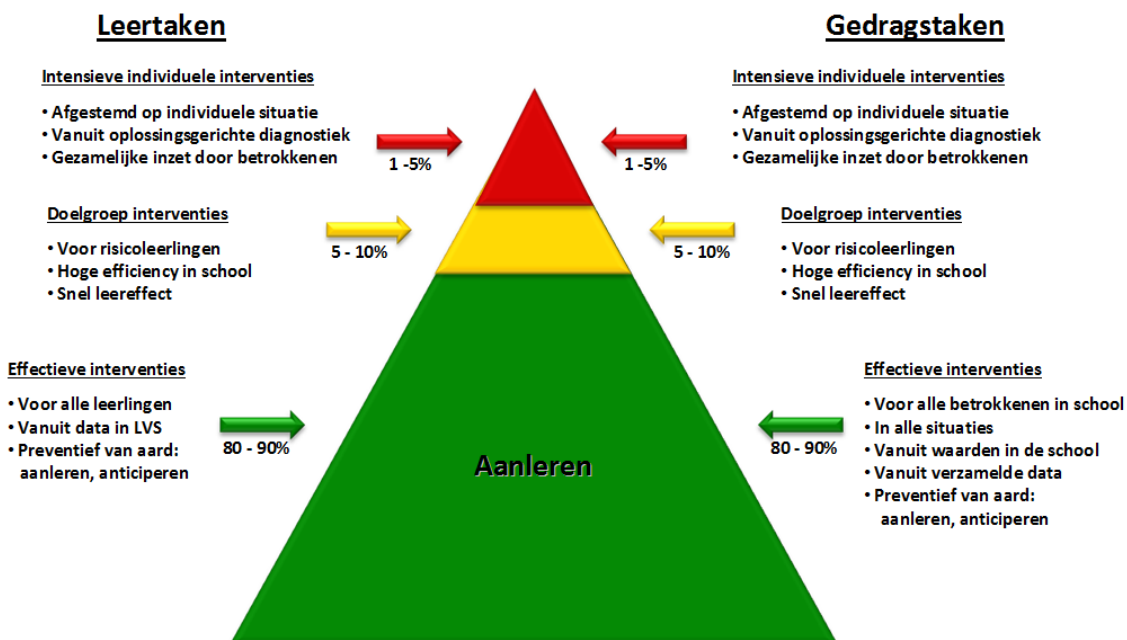

Uitgangspunten SWPBS

De PBS piramide geeft 3 niveaus van ondersteuning weer:

Schoolbrede aanpak om succes op leer- en gedragsgebied bij leerlingen te bevorderen

Blonk (2010), afgeleid van: www.pbis.org

De groene laag is de basis. Voor circa 80% van de leerlingen is deze basis voldoende.

De gele groep vraagt een specifiekere aanpak. Deze groep kinderen (circa 15%) vraagt om een intensievere begeleiding. Op het Ravelijn bieden wij hen o.a. de CI-CO (check in check out).

De rode groep vraagt om een nog intensievere aanpak. Dit is circa 5% van onze leerlingen populatie. Dit zijn individuele trajecten waarbij vaak externe hulpverlening nauw betrokken is.

2. Missie en visie van de school.

In ons pedagogisch klimaat bieden we veiligheid, voorspelbaarheid en duidelijke structuur, waarbij we alle talenten ontdekken en benutten, op ieders niveau.

In contact met ouders staat samenwerking centraal, waarin ouders goed op de hoogte zijn van de schoolse ontwikkeling en wederzijds luisteren met respect voor elkaars doen en laten. Daarin vinden wij het belangrijk dat ouders weten dat we het samen moeten doen in het belang van hun kind/onze leerling. Ouders en leerkrachten zeggen wat ze doen en doen wat ze zeggen.

In onze communicatie zijn wij helder, duidelijk en oplossingsgericht, daarvoor is empathisch vermogen en vertrouwen hebben in jezelf en anderen van belang.

Als team zijn wij open en eerlijk, staan we klaar voor elkaar en geven elkaar feedback. We vullen elkaar aan door verschillende kwaliteiten te benutten.

In ons samenwerken zijn wij gericht op groeien door gebruik te maken van elkaars kwaliteiten op basis van eerlijkheid, betrokkenheid en vertrouwen. We rekenen op elkaar.

3. Doel waarvoor PBS wordt ingezet; uitgangspunten rondom samenwerking.

Om te zorgen voor één doorgaande lijn is er in schooljaar 2014/2015 besloten om te gaan starten met PBS. Dit ter bevordering van de doorgaande lijn, maar ook om te zorgen voor een afname van grote incidenten en om pesten te voorkomen. Tevens willen wij dat het Ravelijn een veilige, prettige school is voor kinderen. Een school waar kinderen zich gewaardeerd voelen, zich gezien en gehoord voelen en waar kinderen ervaren dat zij mogen zijn wie zij zijn. Een school waar een positief leefklimaat heerst, zodat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Doordat PBS een schoolbrede preventieve, maar bovenal een positieve aanpak is, zal PBS hier een bijdrage in gaan leveren.

Om PBS binnen onze school neer te kunnen zetten hebben wij met elkaar afgesproken dat de stuurgroep eens per maand bijeen komt en dat de stuurgroep tijdens elke teamvergadering het team op de hoogte zal houden van alle ontwikkelingen. Tevens is PBS een vast onderdeel tijdens elke bouw-, team-, en inhoudelijke vergadering.

Elke klas heeft een PBS map in de klas. In deze map zit o.a. dit schooldocument, de gedragslessen, matrix gedragsverwachtingen, consequentielijst, uitleg systeem van waarderen, etc.... Deze map draagt bij aan de doorgaande lijn binnen de school.

4. PBS management

Op onze school hebben wij een PBS stuurgroep.
De taakverdeling is als volgt:

Voorzitter: Gina Huls (PBS coach)

Notulist: deze taak rouleert onder de stuurgroepleden.

Datamanager: Renee Schreur

CI-CO coördinator: Sandra de Jong (PBS coach)

Coördinator rode interventies: Citha Breedveld (IB-er/teamleidster) en Otteline Spijker (gedragswetenschapper)

Lid: Connie Kok (directie), Danny Vermeulen (gymdocent), Willemiek Meinders (leerkrachtondersteuner) en Monique Seijger (leerkracht).

De stuurgroep komt circa 1 keer per maand bijeen. Deze data worden opgenomen in de algemene jaarplanning. De stuurgroepleden zijn meer dan 80% van alle vergaderingen aanwezig.

Taken van de stuurgroep zijn:

- Jaarlijks de doelen van het komende schooljaar beschrijven.
- Jaarlijks de PBS map bijstellen.
- Zorgdragen dat PBS schoolbreed uitgevoerd wordt.
- Stuurgroep vergaderingen in het jaarplan plannen.
- Alle teamleden op de hoogte houden van alle ontwikkelingen op het gebied van PBS.
- Zorgen dat er data worden verzameld, geanalyseerd en nagemeten.
- Data terugkoppelen aan alle teamleden.
- Betrokkenheid creëren onder alle teamleden.
- Voortgang van PBS evalueren.
- Teamleden scholing geven op het gebied van PBS
- Nieuwe teamleden begeleiden in het proces rondom PBS
- Zorgdragen dat de piramide van de groene, gele en rode interventies in balans is.
- Jaarlijks de vorderingen rondom het proces evalueren en actiepunten opstellen.

Scholing

Gina Huls en Sandra de Jong hebben alle 5 de modules via het Windesheim gevolgd over PBS en hebben alle certificaten behaald.

Monique Seijger heeft de module rondom de gele en rode interventies gevolgd.

Tevens krijgt het gehele team elk jaar een PBS scholingsdag, zodat alle teamleden op de hoogte blijven van alle ontwikkelingen rondom PBS. Ook staat PBS als aandachtspunt tijdens elke teamvergadering en bouwvergadering op de agenda.

Nieuwe teamleden krijgen van de PBS stuurgroep scholing over PBS, zodat zij ook in dit proces meegenomen kunnen worden.

In schooljaar 2019/2020 stonden een aantal studiedagen in het teken van PBS, met als doel dat alle teamleden die de afgelopen jaren de studiedagen hebben gevolgd aan het einde van het schooljaar een certificaat kunnen behalen op het groene niveau. Deze scholing zal worden gegeven door Joke Kamstra, vanuit Windesheim.

Doelen en evaluatie:

Doelen voor schooljaar 2016/2017 zijn:

- Het realiseren van de visualisatie; in iedere ruimte hangt een bord met daarop de waarden en de gedragsverwachtingen voor die ruimte.
- Mascotte Ravi laten leven onder de leerlingen; in mei 2017 hebben we een schrijfwedstrijd gehouden over Ravi en haar eieren. De kinderen moesten zelf een eind bedenken aan het verhaal. Het leukste verhaal is gekozen en daar wordt in schooljaar 2017-2018 een film over gemaakt.
- Start maken met PBS in de klas; er is een opzet rondgemaild over PBS in de klas. Ook daar worden gedragsregels gekoppeld aan de waarden. Iedere groep mag het naar eigen behoefte invullen. Niets staat vast, behalve het concept.
- Data gaan verzamelen over een MOS (Moeilijke Onderwijs Situatie), deze analyseren en evalueren. We zijn gestart met het analyseren van data van de Time-in, de incidentmeldingen van Parnassys en het schoolplein. We hebben afgesproken om iedere maand een uitdraai te maken van de Time-in en de incidentmeldingen. Dit kunnen we naast elkaar leggen, analyseren en conclusies/werkpunten uit halen. In juni 2017 houden we 'de week van het plein' om zo de gedragsverwachtingen en de reactieprocedure weer op te frissen.
- Stuurgroep gaat zich oriënteren op het gele niveau; Sandra en Gina hebben het gele boek doorgelezen en daar is een presentatie over gehouden tijdens een stuurgroep vergadering. Op deze manier heeft de stuurgroep al meer voorkennis dan de rest van het team en daarin kunnen we het team dus ondersteunen en informatie verschaffen.
- Betrokkenheid binnen het team vergroten; door data te presenteren en door teamleden actief te betrekken bij de vorderingen rondom PBS (presentatie houden), zijn teamleden actiever bezig met PBS. Mensen vinden zichzelf ook iets meer betrokken. We hebben dit schooljaar 1 foto gemaakt over de betrokkenheid aan de start van het schooljaar en aan het eind van het schooljaar. Aan het eind zien we dat collega's zich iets meer betrokken voelen.
- Uitkomsten SET/TFI van juni 2016 zijn besproken binnen de stuurgroep en daaruit actiepunten zijn actiepunten gehaald voor komend schooljaar. We gaan nadenken over een Kidsteam,

- Ouderbetrokkenheid vergroten, ouders meer informeren over het proces rondom PBS in het Ravelijn.

Doelen voor schooljaar 2017/2018 zijn:

- Ravi verhaal uitwerken en tot leven laten komen doormiddel van een film. Deze film is tot stand gekomen dankzij de medewerking van Stichting Kinderpostzegels. https://www.youtube.com/watch?v=mvANQANKJ_M
- Kinderen meer betrekken bij het proces, eventueel opstarten van een Kidsteam. Dit doel schuiven wij door naar komend schooljaar. Komend schooljaar gaan 2 collega's naar Florida. De inspiratie die zij daarop gaan doen gaan wij gebruiken om bij ons ook een PBS kidsteam op te starten.
- Team informeren tijdens een studiedag over het gele niveau.
- Stuurgroep gaat plan maken rondom gele niveau.
- Uitkomsten SET/TFI van april 2017 bespreken en daaruit actiepunten halen voor komend schooljaar.
- Stuurgroepleden sluiten 2 à 3 keer aan bij een oudercommissie vergadering.

Doelen voor schooljaar 2018/2019 zijn:

- Check in Check out (CI-CO) opstarten.
- PBS ouderavond organiseren zodat ouders meer betrokken worden. Deze heeft tijdens de PBS week in maart 2019 plaats gevonden. Hier gaan wij schooljaar 2019/2020 een vervolg aan geven aan de hand van een PBS koffie ochtend.
- PBS kidsteam opzetten. Elk schooljaar zal er opnieuw bij de start van het schooljaar een verkiezing plaats gaan vinden voor welke leerlingen er in het PBS kidsteam komen.
- Plan maken voor het rode niveau
- Data gestuurd werken, kijken a.d.h.v. data waar een MOS (moeilijke onderwijssituatie) ligt.

Doelen voor schooljaar 2019/2020 zijn;

- CI-CO voortzetten.
- Rode niveau implementeren.
- Studiedag over het rode niveau voor alle teamleden.
- Alle teamleden volgen scholing over het groene niveau, zodat alle teamleden daar een certificaat voor kunnen behalen.
- PBS school certificering.
- Diversiteit in gedragslessen.
- Collegiale consultatie.

- PBS pestpreventielessen uitzetten.
- Consequentieel optimaliseren.

Resultaten; Vanwege Corona hebben een aantal dingen vertraging opgelopen. Alle teamleden hebben een studiedag gehad over het rode niveau. We zijn gestart met het implementeren van het rode niveau, maar dit hebben we helaas niet kunnen afronden, hier gaan we komend schooljaar mee verder. De PBS certificering heeft helaas ook niet door kunnen gaan. Dit schuiven we door naar komend schooljaar. We hebben diversiteit aangebracht bij een aantal gedragslessen, o.a. d.m.v. een Kahoot! Quiz. Maar uit de enquête onder de medewerkers is gebleken dat zij nog meer behoefte hebben aan diversiteit, ook dit gaan we komend schooljaar verder oppakken. De PBS pestpreventielessen zijn opgezet en uitgevoerd. Het team geeft aan hier tevreden over te zijn. Komend schooljaar gaan we in het kader van de Sociale Veiligheid dit uitbreiden met het ondertekenen van een soort van antipest contract. De consequentieel blijft een aandachtspunt. Ondanks dat deze is aangescherpt geeft het team aan deze nog verder te willen aanscherpen. Ook dit pakken we komend jaar verder op.

Doelen voor schooljaar 2020/2021 zijn:

- Teamleden meenemen in het rode interventie niveau
- Nieuwe teamleden beter informeren d.m.v. 2 bijeenkomsten i.p.v. 1 bijeenkomst, waarbij nieuwe teamleden de mogelijkheid hebben om samen te sparren over PBS.
- PBS school certificering
- Diversiteit in gedragslessen aan blijven brengen
- Structureel tijdens IB gesprekken data analyseren per klas
- Consequentieel optimaliseren
- Beeld/fotomateriaal verzamelen om zo praktische voorbeelden te kunnen laten zien
- Inspiratiemap aanmaken met daarin praktische lessen en tips
- PBS pestpreventielessen optimaliseren
- Een aantal stuurgroepleden worden opgeleid, zodat zij jaarlijks de TFI kunnen afnemen op 't Ravelijn.
- Data-analyse laten zien tijdens ieder teamoverleg.

Evaluatie:

Tijdens teamvergaderingen hebben wij het team meegenomen in de rode interventies. Komend schooljaar is het van belang dat wij de rode interventies structureel gaan inzetten. Nieuwe teamleden hebben d.m.v. 2 scholingsmomenten uitleg gekregen over PBS op 't Ravelijn. Tevens hebben alle teamleden die nog niet het groene certificaat hebben behaald, de mogelijkheid gekregen om deze te behalen. Deze scholing zal komend schooljaar worden afgerond. We zijn als school nu een gecertificeerde PBS school. Aandachtspunten hieruit nemen we mee voor komend schooljaar.

Data-analyses maken per klas is teruggekomen tijdens de bouwvergaderingen, tijdens IB overleggen verliep dat nog moeizaam.

We zijn bezig met het optimaliseren van de consequentieel in samenwerking met 2 teamleden die cursus volgen op het gebied van agressie regulatie. Hier gaan we komend schooljaar mee verder.

Tijdens de PBS week hebben alle klassen een variatie les gemaakt van 1 van de gedragslessen. Deze staan op Sharepoint en moeten nog in de inspiratiemap worden gedaan, zodat alle klassen hier gebruik van kunnen maken. Tevens zijn van vele gedragslessen een Kahoot! Quiz gemaakt of een les via Lesson UP!. Dit gaan we komend schooljaar verder uitbreiden.

De opleiding van betreft het afnemen van TFI is in gang gezet, deze wordt komend schooljaar afgerond.

Doelen/ aandachtspunten schooljaar 2021/2022:

- 2 minuten regel herhalen en in trainen, zodat alle teamleden hiermee kunnen werken.
- Nieuwe teamleden opleiden voor het groene certificaat. Uitzoeken of dat ook via SWPBS kan, daar bieden ze een eendaagse scholing aan.
- I-Swiss onderzoeken voor het rode niveau. In september zal daar een online scholing over plaats vinden voor de PBS stuurgroep.
- Data analyses terug laten komen tijdens bouwvergaderingen en standaard ook tijdens IB gesprekken.
- Stroomschema groene/gele/rode interventies inslijpen door hier regelmatig aandacht aan te schenken.
- Diversiteit in gedragslessen uitbreiden.
- Consequentie lijst aanscherpen
- Rode interventie niveau aanscherpen en d.m.v. een coördinator zorgen dat dit geborgd blijft.
- Sandra en Gina gaan 2daagse volgen via SWPBS om meer handvaten te krijgen om PBS te borgen binnen 't Ravelijn.
- Jaarlijks zelf een TFI afnemen, op zowel groene/ gele als rode niveau. Deze data verwerken in de jaarlijkse evaluatie.
- PBS stuurgroepvergaderingen via het nieuwe TIPS formulier plaats laten vinden, zodat we nog concreter kunnen vergaderen.

Evaluatie:

Gina en Sandra hebben helaas niet de tweedaagse kunnen volgen, omdat er niet genoeg aanmeldingen waren.

Een deel van de stuurgroep heeft scholing gevolgd rondom de TFI. Komend schooljaar wordt deze weggezet in de jaarplanning zodat de TFI 2 keer per jaar afgenomen gaat worden.

Het format van de rode interventie is aangepast en bijgesteld. Tevens zijn we gestart met het werken met I-Swiss, zodat we ook bij de rode interventies data kunnen verzamelen. Komend schooljaar gaan we I-Swiss aan meerdere teamleden uitleggen, zodat uiteindelijk alle teamleden met I-Swiss kunnen werken als zij een leerling in de klas hebben die een rode interventie krijgt. In samenwerking met Patrick en Nick is de consequentielijst aangepast, maar aanleiding van de training rondom fysieke agressie. Komend schooljaar zal deze verder binnen de school worden geïmplementeerd.

Komend schooljaar worden alle nieuwe teamleden opgeleid, zodat zij ook het PBS certificaat op het groene niveau kunnen behalen.

Qua diversiteit in gedragslessen is er niet veel veranderd ten opzichte van afgelopen jaar. Wel is er een kwartetspel ontwikkeld.

Komend schooljaar gaan we aandacht besteden aan het aanbieden van diversiteit in lessen voor de bovenbouw leerlingen. We gaan meedoen aan een onderzoek omtrent het inzetten van AR gedurende de PBS lessen.

Doelen/ aandachtspunten schooljaar 2022/2023:

- TFI tweemaal afnemen in een schooljaar.
- Scholing nieuwe teamleden groene certificaat.
- Stuurgroep gaat aansluiten bij de netwerkbijeenkomsten, zodat we nieuwe inspiratie op gaan doen.

- Teamleden meenemen in I-Swiss, zodat iedereen I-Swiss kan toepassen wanneer dit van toepassing is.
- Kidsteamleden meer zichtbaar maken binnen 't Ravelijn.
- PBS borgen binnen de school.
- Meedoen aan onderzoek wat betreft AR inzetten gedurende gedragslessen in groep 8.
- Invoeren nieuwe consequentielijst in samenwerking met team rondom fysieke agressie.

In april 2017 zijn de SET en TFI op onze locatie afgenomen in het kader van het onderzoek naar sociale veiligheid in samenwerking met de Stichting Kinderpostzegels. Daaruit is gebleken dat PBS op het groene niveau voor meer dan 80% staat. Tevens hebben wij zelf de TFI in april 2021 afgenomen en daaruit blijkt dat het groene niveau voor meer dan 90% staat bij ons op school. De SET en TFI zijn onderzoeksinstrumenten om de mate van implementatie te meten.

5. Schoolwaarden

Onze school heeft gekozen voor drie waarden. Deze waarden vormen de basis binnen onze school.

De drie waarden zijn:

- **Respect**
 - Ik laat iedereen in zijn waarde, ik ben vriendelijk naar een ander, ik ben eerlijk, ik zorg voor een ander en ik mag zijn wie ik ben.
- **Veiligheid**
 - Ik doe wat afgesproken is, ik gebruik de materialen waar ze voor bedoeld zijn en ik houd mijn handen, voeten en spullen bij mezelf.
- **Verantwoordelijkheid**
 - Ik neem verantwoordelijkheid voor spullen, mijn gedrag en voor anderen. Wij zorgen samen voor elkaar.

Respect

Veiligheid

Verantwoordelijkheid

Vanuit deze drie waarden hebben wij onze gedragsverwachtingen geformuleerd. Deze zijn te vinden in de gedragsmatrix en op de visualisatie die door de gehele school hangt.

6. Gedragsverwachtingen matrix

De drie waarden: Veiligheid, Respect en Verantwoordelijkheid vormen de basis voor de gedragsverwachtingen matrix.

In de gedragsverwachtingenmatrix wordt beschreven wat we, per ruimte, verwachten van de personen die zich daar bevinden. Door duidelijk aan te geven wat er wordt verwacht qua gedrag, kun je een ander aanspreken op dat gedrag, zowel positief als negatief. Deze duidelijkheid zorgt voor Veiligheid, Respect en Verantwoordelijkheid. We hebben een schoolbrede matrix en we hebben een matrix voor gedragsverwachtingen in de klas. Deze is onderverdeeld in de onderbouw en bovenbouw.

Zie de bijlage voor de matrix van gedragsverwachtingen schoolbreed en in de klas.

7. Les in gedrag

Om de kinderen de gedragsverwachtingen aan te leren geven wij les in gedrag. Deze lessen worden gegeven volgens een vaste structuur. Elke ruimte heeft zijn eigen gedragsles. Deze kun je vinden in de PBS map die elke groep in zijn bezit heeft. In de jaarplanning staat precies wanneer welke lesgegeven moet worden.

Kern van de lessen is het voordoen van gewenst gedrag via rollenspel en het regelmatig laten oefenen in verschillende situaties en ruimtes in de school. Nadruk ligt op het geven van positieve feedback en het minimaliseren van de aandacht voor ongewenst gedrag door de aandacht vooral te richten op gewenst gedrag.

Gedragsregels worden telkens herhaald, de leerling handelt er vervolgens naar en op dit gedrag volgt meteen een compliment. Dat de leerkracht ook zelf het goede voorbeeld geeft, spreekt voor zich.

Gebruik van rollenspel in PBS voor leerkrachten:

Rollenspel is binnen PBS een belangrijke techniek om leerlingen vaardigheden aan te leren. Rollenspel geeft leerkrachten de kans om in een veilige situatie te oefenen met nieuwe vaardigheden, voordat ze dit in de situatie gaan toepassen.

Het doel van rollenspel met zowel foute als goede voorbeelden is om leerlingen in de rol van observant het verschil te laten ervaren wat er niet en wat er wel werkt aan een bepaalde aanpak. Doordat de leerkracht het foute voorbeeld op overdreven wijze uitvoert, zorgt hij/zij ook voor humor in de les.

Bij een fout voorbeeld demonstreert de leerkracht precies hoe en wat er aan een bepaalde aanpak niet werkt. Een fout voorbeeld is altijd gedepersonaliseerd, dat wil zeggen zonder dat er duidelijk een leerling uit de groep genoemd wordt of in te herkennen is. Wel kan groepsgedrag zichtbaar gemaakt worden.

Bespreek per bouw of je wel/niet het foute voorbeeld laat zien.

Bij een goed voorbeeld demonstreert de leerkracht een effectieve aanpak.

Er bestaat een vaste volgorde bij het gebruik van foute en goede voorbeelden. Eerst goed, dan fout en dan weer goed. Door goed te eindigen, blijft dit voorbeeld in het geheugen hangen.

Binnen 't Ravelijn hebben wij afgesproken dat wij in principe nooit het foute voorbeeld demonstreren.

Hiervoor hebben wij gekozen, omdat wij bij onze doelgroep merken dat juist dit foute voorbeeld blijft hangen. Mocht blijken dat in je klas wel een leerling juist baat heeft bij het foute voorbeeld, dan pak je dat als leerkracht individueel op met desbetreffende leerling.

Binnen 't Ravelijn hebben wij met elkaar afgesproken dat wij allemaal elke week de gedragsles geven die die week op de jaarplanning staat. Mocht een klas deze gedragsverwachtingen al goed kunnen, dan is de PBS les van die week een mooi moment om met elkaar te vieren wat er al goed gaat.

Diversiteit in gedragslessen:

Omdat alle ruimtes twee keer per jaar aan bod komen hebben we diverse gedragslessen in een ander jasje gestoken. Zo zijn er lessen die je kan geven via Lessonup! En Kahoot.

In de map op Sharepoint vind je ook meer diversiteit aan gedragslessen. En mocht je even geen inspiratie meer hebben, dan kan je ook de inspiratiemap pakken. Deze staat in de CI-CO ruimte, in de PBS kast.

8. Actief toezicht: afspraken

Actief toezicht houden is een onderdeel van het groene niveau binnen PBS en wordt dus preventief ingezet. Bij actief toezicht houden zorg je ervoor dat je ten alle tijden de kinderen in beeld hebt. Zo kan je hen complimenteren wanneer zij zich aan de gedragsverwachtingen houden en kan je tijdig onrust signaleren. Op deze manier kan je tijdig het gedrag van leerlingen ombuigen en voorkomen we escalaties. Hieronder staan de afspraken van het actief toezicht houden beschreven.

Buiten

Toezychthouden op het plein.

In de pauze lopen er zowel op het grote als op het kleine plein minimaal 2 personen rond. Ze houden actief toezicht. 'Actief toezicht houden' is een term die wordt gebruikt voor een bepaalde, uit verschillende onderdelen bestaande methode van positieve bekrachtiging en gedragsbeheersing.

De volgende onderdelen moeten de leerkrachten doen om actief toezicht te houden:

Bewegen

Dit vinden wij belangrijk, omdat:

- de leerkracht dan beter zichtbaar is en meer ziet van het schoolplein, de leerlingen en hun bezigheden.
- de leerkracht zich dan dichterbij de leerlingen bevindt.
- er meer gelegenheid ontstaat voor contact tussen leerkracht en leerlingen.
- er meer gelegenheid voor positieve bekrachtiging van goed gedrag ontstaat.
- intimidatie, pesten en ander ongewenst gedrag wordt eerder waargenomen.

Rondkijken

Naast het rondlopen is het ook belangrijk dat de pleindienst goed rondkijkt op het plein. De leerkrachten kijken en luisteren goed naar het gedrag van de leerlingen en treden als het nodig is preventief op.

Positief contact

Positieve contacten bieden de gelegenheid om leerlingen op vriendelijke wijze duidelijk te maken welk gedrag gewenst is en welk gedrag ongewenst is. Door bewust positieve contacten aan te gaan met leerlingen die een zeker risico lopen om probleemgedrag te gaan vertonen, kunnen de leerkrachten deze leerlingen wijzen op gewenst gedrag, nog voordat ze ongewenst gedrag kunnen gaan vertonen.

Positieve bekrachtiging

Hiermee wordt bedoeld dat specifiek het positieve gedrag benoemd wordt dat beloond wordt. Dat belonen doen we mondeling (compliment geven) of door het geven van een PBS-muntje.

Correcties

Zie hoofdstuk 10.

Binnen

- Om 8.20 uur staan er minimaal vier collega's de leerlingen actief te begroeten. Drie collega's staan buiten bij de ingangen en één collega staat bij de trap en positief gedrag wordt zoveel mogelijk positief bekrachtigd.
- Kinderen die zich niet aan de gedragsverwachtingen houden worden door al het personeel aangesproken via de reactieprocedure (2 min regel).
- Om 8.20 uur staat er bij elke deur van elke groep een leerkracht om de kinderen te begroeten. Wanneer er die dag ook een stagiaire of ondersteuner aanwezig is in de klas, staat deze bij de kastjes actief toezicht te houden.
- Tijdens overgangsmomenten die plaatsvinden in de gang (voor en na de pauze, naar gym vertrekken), staat de leerkracht actief toezicht te houden bij de deur of/en bij de kluisjes.
- Wanneer we samen met de klas naar het plein, gym, taxiplein, ect...lopen, hebben wij de afspraak dat de leerkracht ten alle tijden vooroploopt. Op deze manier helpen wij de kinderen om zich aan de gedragsverwachtingen te houden van de gang en houden we op deze momenten ook actief toezicht.

Binnen de school

Het komt regelmatig voor, dat een leerling zelfstandig binnen de school, naar een andere ruimte gaat. Bijvoorbeeld wanneer een leerling naar de Time-in mag, een klusje mag doen, etc. . Om ervoor te zorgen dat er tijdens deze "vrijere" momenten ook toezicht is, werken wij met een Goudenpas. De Goudenpas is een keycord met daaraan een pas. Elke groep heeft er hier drie van in bezit. Zodra een leerling zonder begeleiding naar de gang mag, of zich naar een andere ruimte moet begeven, doet deze een Goudenpas om. Zo weten alle teamleden dat deze leerling toestemming heeft om zich zonder begeleiding door de school te bewegen. Dit maakt het actief toezicht houden binnen de school overzichtelijk. Ook binnen de school zorgen we voor positief contact, hanteren we de 2 minuten regel wanneer we een leerling aanspreken op hun gedrag en bekrachtigen wij positief met muntjes.

Naar huis gaan

Om 14:00 is onze school uit. De taxi's en de ouders staan buiten op het taxiplein te wachten. Afspraak is dat alle leerkrachten met hun eigen groep meelopen naar het taxiplein. De leerkracht loopt voorop, zodat zij overzicht kan houden op de gang. Op het taxiplein blijven alle kinderen bij hun eigen groep en leerkracht staan. Zij melden bij hun eigen leerkracht wanneer zij hun taxi of ouders zien, zodat de leerkracht overzicht houdt van welke leerlingen er wel/niet naar huis zijn. Alle groepen staan verspreid langs de muur van de school, zodat de uitgang niet geblokkeerd wordt en er over het gehele taxiplein sprake is van actief toezicht.

9. Systeem van waarderen en erkennen

Interventies die daarbij horen zijn:

Het geven van complimenten/positieve feedback

Positieve feedback (concreet, specifiek en zo spoedig mogelijk) is een zeer krachtig middel om het leren en de motivatie hiervoor te stimuleren en prestaties en gedrag te verbeteren. Het is gekoppeld aan de gedragsverwachtingen.

Complimenten rondom gedrag zijn het meest effectief wanneer het gewenste gedrag concreet wordt benoemd. Ook het (eerst) noemen van de naam van de leerling geeft kracht: 'Ramon, je hebt je jas netjes opgehangen!'.

Behalve op 't proces kan ook feedback gegeven worden op resultaat, taakaanpak of persoon.

Het schoolbrede systeem van belonen:

Voor het schoolbrede systeem van belonen van gewenst gedrag wordt in iedere groep een spaarbuis gebruikt. Daar horen gele muntjes bij waarop het logo van 't Ravelijn staat afgebeeld. En de papieren Ravi's.

Iedere dag heeft de leerkracht muntjes bij zich om gedurende de dag uit te delen. Er is altijd voorraad in de groep.

Iedereen bekrachtigt gewenst gedrag van leerlingen in alle ruimtes van de school, om te beginnen in de eigen groep, maar ook zeker leerlingen buiten je eigen groep. Het bekrachtigen gebeurt onvoorspelbaar: je weet nooit wanneer je een muntje krijgt. Het benoemen van de reden van het compliment (= het geven van een muntje) en de koppeling aan een van de basiswaarden (respect, veiligheid en verantwoordelijkheid) helpt de leerlingen gewenst gedrag te automatiseren: *'Marthe, wat goed dat je rustig door de gang loopt: zo is het veilig voor iedereen!'*

De muntjes worden centraal verzameld in de groep in de spaarbuis, die een vaste plek in iedere groep heeft. De groep spaart hiermee voor een groepsbeloning. Bij het halen van een vooraf bepaald aantal muntjes worden deze 'ingeruild' (de buis wordt geleegd) voor een groepsactiviteit. Bij de kinderen moet benadrukt worden dat de muntjes op school blijven en in de buis moeten worden gedaan! Dit wordt ook naar ouders gecommuniceerd. Tevens kunnen de leerlingen individueel sparen voor een beloning. Wanneer een leerling 10 muntjes heeft verdiend, ontvangt hij/zij 1 Ravi. De leerkracht houdt zelf bij hoeveel muntjes een leerling heeft verdiend, of geeft een leerling hier de verantwoording voor. Elke week op een vaste dag komen leden van het kidsteam langs met het beloningswinkeltje. Met de verdiende Ravi's kunnen de kinderen iets kopen in het winkeltje. De inhoud van het winkeltje verandert na elke vakantie.

10. Voorspelbaar corrigeren

De reactieprocedure kent een vaste opbouw van verschillende handelingen, waardoor corrigeren van gedrag voorspelbaar en veilig is voor de leerlingen. De leerling weet wat het kan verwachten, omdat iedere leerkracht op dezelfde manier handelt. Daarnaast weten de leerkrachten ook hoe ze moeten handelen, omdat dat in de reactieprocedure staat beschreven.

De reactieprocedure is er op gericht om een ongewenste situatie om te buigen naar gewenst, doordat het gewenste gedrag wordt herhaald. Daarnaast wordt de leerling op de hoogte gesteld van de mogelijke consequentie en de leerling heeft de keuze om alsnog te gehoorzamen. De positieve bekrachtiging volgt direct, waardoor de interactie positief blijft.

Voorkom discussie, laat negatieve emoties niet zien en haal er geen dingen boven die eerder gebeurd en toen afgerond zijn.

Reactieprocedure

(Duur: maximaal 2 minuten)

Consequentielijst

Volgt de leerling de stappen van de reactieprocedure niet op en draait het uit op de consequentie, dan is de consequentie terug te vinden in de consequentielijst.

Deze consequentielijst hangt standaard in elke klas en zit achter op de kieslijst van het buitenspelen. Tevens heeft elke klas een PBS map in de klas, waarin ook de consequentie lijst te vinden is.

Op de consequentielijst staat duidelijk beschreven wanneer de leerkracht een incident moet melden in Swiss en wanneer er een andere actie moet worden ondernomen.

Zie bijlage voor de consequentielijst.

Incidenten registratie

Alle incidenten worden geregistreerd in Swiss. Hieronder staat een schema waarin duidelijk wordt gemaakt wat klein probleemgedrag is en wat groot probleemgedrag is. Omdat het afgelopen jaar binnen het team veel onduidelijkheid is over wat groot en klein probleemgedrag is en wanneer je iets wel/niet registreert, hebben wij voor nu eerst afgesproken dat wij elk incident registreren als groot probleemgedrag. Dus elk incident wordt geregistreerd als groot probleem gedrag.

klein probleemgedrag	Definiëring
☐ Fysiek contact/Fysieke agressie	☐ Licht maar ongepast fysiek contact.
☐ Gebrek aan respect	☐ Weigeren om tegemoet te komen aan aanwijzingen, om terug te praten en/of het geven van een onbeschofte reactie.
☐ Misbruik van eigendom	☐ Ander / oneigenlijk gebruik van spullen / materialen / speeltoestellen.
☐ Onacceptabel gebruik digitale middelen	☐ Licht maar ongepast gebruik van mobiele telefoon, muziek/videospelers, camera en/of computer (naar normen van de school).
☐ Ongepast taalgebruik	☐ Licht maar ongepast taalgebruik.
☐ Opstandigheid / ongehoorzaamheid	☐ Licht opstandig gedrag.
☐ Te laat	☐ In de klas arriveren nadat het startsignaal voor de start van de les is geweest.
☐ Uitdagen / opstoken	☐ Iets doen/zeggen om een reactie uit te lokken
☐ Verstoring (les)activiteit	☐ Lichte maar ongepaste verstoring van de (les)activiteit.
☐ Ander gedrag	☐ Te noteren indien het van toepassing zijn de kleine

	probleemgedrag geen van bovenstaande kleine probleemgedragingen betreft. Nadere specificatie via invulveld benodigd.
--	---

Groot probleemgedrag	Definiëring
O Bedreiging O Beschadiging eigendom/vandalisme O Brandstichting O Diefstal O Lichamelijke agressie O Vechten O Gebrek aan respect O Grove taal/Ongepast taalgebruik O Ongehoorzaam/Tegendraads gedrag O Intimidatie O Les overslaan O Liegen/Bedriegen O Onacceptabel gebruik digitale middelen O Ongepaste plaats/Ongeoorloofd verblijf buiten schoolterrein O Pesten O Spijbelen O Te laat O Verstoring (les) activiteit	- Via verbale of non-verbale communicatie dreigen om schade toe te kennen aan personen of hun eigendommen. - Vernielen of vervormen van eigendommen. - Opzettelijk brand veroorzaken. - Ingebruikname, verwijdering of doorgegeven hebben van andermans eigendom zonder toestemming van de eigenaar. - Handelen gericht tegen het lichaam van een andere partij (bijvoorbeeld slaan, duwen, schoppen, aan haren trekken) - Ernstig fysiek contact waardoor letsel kan ontstaan. - Weigeren om tegemoet te komen aan aanwijzingen, om terug te praten en/of het geven van een onbeschofte reactie. - Verbale boodschappen in de vorm van vloeken, schelden of het gebruik van woorden op een ongepaste manier. - Niet of minimaal reageren op verzoek van volwassene. - Iemand bang maken om je zin te krijgen. Tevens omvat intimidatie 'seksuele intimidatie': incidenten direct gericht tegen personen bestaande uit seksuele verbale of non-verbale communicatie, zonder fysiek seksueel contact (hieronder vallen ook seksuele bedreigingen). - Zonder toestemming verlaten van de les of afwezig zijn. - Het bewust geven van onjuiste informatie of de schending van regels. - Ongepast gebruik van mobiele telefoon, muziek/videospelers, camera, computer, intranet of andere

	digitale diensten (naar normen van de school). - Verblijf op een andere locatie dan de door school aangestelde ruimtes. - Pesten is een stelselmatige vorm van agressie waarbij één of meer personen proberen een andere persoon fysiek, verbaal of psychologisch schade toe te brengen. Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. Relatief nieuwe manieren van pesten zijn het digitaal en mobiel pesten. Kinderen of jongeren gebruiken dan het internet (bijvoorbeeld pesten via MSN) of pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen. - Zonder toestemming gehele dag wegblijven van school - In de klas arriveren nadat het startsignaal voor de start van de les is geweest (indien meer frequent of als groot wordt beschouwd). - Ongepaste verstoring van de (les)activiteit (bijvoorbeeld luid praten, schreeuwen of gillen; ruis met materialen; stoeien en/of aanhoudend van zitplaats gaan).
--	--

11. Data gestuurd: planning & toepassing.

In mei / juni 2016 is de SET bij ons afgenomen door Inge Reijnders en Anouk Ticheloven in het kader van onderzoek van sociale veiligheid in samenwerking met stichting Kinderpostzegels. Hieruit kwam een score van 80%. Punten die hieruit naar voren kwamen was het betrekken van kinderen rondom het proces van PBS, betrokkenheid van ouders en ketenpartners, data gestuurd werken en doelmatige plan van aanpak. Deze dingen hebben wij meegenomen in ons plan van aanpak voor schooljaar 2016/2017.

In juni 2017 krijgen wij de uitslag van de SET die in april 2017 is afgenomen. Aan de hand hiervan gaan wij kijken wat onze aandachtspunten worden voor schooljaar 2017/2018.

In schooljaar 2021/2022 is een deel van de stuurgroep opgeleid om zelfstandig de TFI af te kunnen nemen. In schooljaar 2022/2023 zal jaarlijks tweemaal de TFI worden afgenomen door de PBS stuurgroep.

Aan het einde van elk schooljaar vullen alle teamleden een online enquête in om ons proces rondom PBS te evalueren. De uitkomsten van deze enquête worden meegenomen in het maken van een plan voor het schooljaar dat komen gaat.

Onze datamanager is verantwoordelijk voor het verwerken van de verzamelde data en koppelen de bevindingen terug tijdens de stuurgroep vergaderingen. Vervolgens informeert de datamanager het team over de uitkomsten van de data. Afspraak is dat het team binnen 2 weken na het verzamelen van de data een terugkoppeling krijgt.

Sinds februari 2019 maken wij gebruik van het Swissuite systeem voor het verzamelen van data. Voorheen maakten wij gebruik van Parnasys incidentenmelding. Vanuit Iris kregen wij een overzicht van alle incidenten. Helaas werkt deze koppeling niet meer, en daarom zijn wij in schooljaar 2018-2019 op zoek gegaan naar een nieuw systeem voor het verzamelen van data.

Elke leerkracht en onderwijsondersteunend personeel noteren incidenten in het Swissuite systeem. Onze datamanager maakt van alle periodes tussen de vakanties een overzicht van alle incidenten. Vanuit daar gaat de stuurgroep de data analyseren om te kijken of er sprake is van een MOS schoolbreed of op klassenniveau. Of dat er meer hulpvraag ligt op individueel gebied. Tevens wordt tijdens elk IB gesprek, dat regelmatig op klassenniveau plaats vindt met de intern begeleider en de leerkrachten van desbetreffende klas, de data vanuit het Swissuite systeem bekeken en geanalyseerd, om te kijken of er een MOS is op klassenniveau.

Voordat er data wordt verzameld over een specifieke MOS (moeilijke onderwijs situatie), wordt het team hierover ingelicht en geïnstrueerd tijdens een teamvergadering.

De CI-CO maakt ook gebruik van het registreren van data in Swiss en wanneer een leerling een rode interventie aangeboden krijgt wordt er gebruik gemaakt van I-Swiss om daar data in te registreren.

Tevens wordt er dagelijks data bijgehouden over het aantal leerlingen dat gebruik maakt van de Time-in, en waarom zij gebruik maken van de Time-in en hoe laat zij gebruik maken van de Time-in. De Time-in is een ruimte waar leerlingen preventief heen mogen, om te voorkomen dat hun gedrag escaleert. Hier kunnen leerlingen rustig werken of even een ontspanmoment inzetten. De Time-in coördinator analyseert deze data in de periode tussen de vakanties door. Vanuit deze analyse komt naar voren of een leerling misschien baat heeft bij een vast moment op de dag in de Time-in. Of dat een leerling misschien een beweegmoment nodig heeft in de ochtend.

Elke eerste teamvergadering na een vakantie, wordt de data vanuit Swiss en de Time-in teruggekoppeld naar het team.

Ook heeft elke groep een aantal keer per jaar een IB-overleg. Tijdens dit overleg wordt er op groepsniveau gekeken naar het welbevinden van de leerlingen op zowel didactisch als sociaal emotioneel vlak. Vanaf schooljaar 2020-2021 start elk IB-overleg met het analyseren van de data vanuit Swiss op groepsniveau. Wat valt op? Waar moet extra aandacht aan besteed worden? Vervolgens wordt elke leerling individueel besproken. Ook dan wordt er gekeken naar de data in Swiss. Wanneer blijkt dat een leerling in een korte periode veel incidentregistraties heeft wordt dat besproken. Indien nodig wordt het CVB ingelicht, zodat er gekeken kan worden of er sprake is van een gele/rode interventie.

Ook nemen wij elk jaar de Zien vragenlijsten af. De Zien vragenlijsten gaan over de sociale emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Aan de hand van de uitkomsten hiervan wordt voor elke leerling een IHP opgesteld, een individueel handelingsplan.

Doelen van de Zien vragenlijsten:

- Registreren van de sociaal-emotionele ontwikkeling: in kaart brengen van sterke en zwakke punten van elk kind en van de groep.
- Signaleren van ontwikkelpunten
- Formuleren van doelen en plannen van acties

Tevens gaan alle leerlingen van groep 5 t/m 8, vanaf schooljaar 2020/2021, twee keer per jaar een vragenlijst, Sociale Veiligheid Leer-leefklimaat en Sociale vaardigheden, invullen via Vensters. En vullen de leerkrachten twee keer per jaar een Sociogram in. Deze gegevens worden geanalyseerd door de IB-er en desbetreffende leerkrachten.

Kortom: Werken aan een positief sociaal emotioneel leer en leefklimaat.

12. Betrokkenheid ouders/ketenpartners

Een pijler van PBS is de betrokkenheid van ouders en ketenpartners. Op 't Ravelijn hebben wij te maken met een breed scala aan ketenpartners, omdat onze leerlingen uit verschillende Samenwerkingsverbanden komen. Op het moment dat een leerling bij ons wordt aangemeld, vindt er een intakegesprek bij ons op school plaats, waarbij ouders, de huidige school en alle betrokken hulpverlening voor worden uitgenodigd. Tijdens dit gesprek wordt er ook kort uitgelegd dat wij op onze school met PBS werken en hoe dat in zijn werking gaat. Zodra een leerling bij ons op school start zorgen wij voor korte lijnen met ouders en de betrokken hulpverlening, dit ter bevordering van het welbevinden van de leerling. Indien nodig vindt een aantal keer per jaar een Multidisciplinair Overleg (MDO) plaats, om met alle betrokkenen rondom de leerling om tafel te gaan om te bespreken hoe het gaat met het welbevinden van de leerling.

Tevens hebben wij binnen onze school een kinderfysio praktijk en een logopediepraktijk. Zij halen de leerlingen aan de hand van een vast schema op uit de klas. Ook zij zijn op de hoogte van PBS en delen muntjes uit op het moment dat een leerling gewenst gedrag laat zien.

Veel leerlingen komen dagelijks met een taxi naar school. Om de chauffeurs ook te betrekken bij PBS hebben wij in het verleden bijeenkomsten georganiseerd om ook hen op de hoogte te stellen van de werkwijze van PBS. Wanneer een chauffeur moeite heeft met het veilig vervoeren van de leerlingen, betrekken wij de chauffeur met het maken van gedragsverwachtingen in de taxi en een beloningssysteem, zodat PBS ook in de taxi's wordt voortgezet.

Een aantal leerlingen ontvangen individuele begeleiding vanuit de Omega groep (een hulpverleningsinstantie binnen onze regio) bij ons op school. Deze begeleiders zijn ook op de hoogte van de werkwijze van PBS en maken hier binnen onze school ook gebruik van.

Tevens is onze school betrokken bij een project vanuit onze gemeente; "Samen voor Ryan". Dit is een project om de hulpverlening binnen de gemeente meer te gaan stroomlijnen aan de hand van; 1 kind, 1 plan. Bij dit project zijn alle hulpverleningsinstanties, BSO, kinderopvang, ect... betrokken. Deze instanties zijn ook op de hoogte dat wij als Ravelijn werken met PBS.

Ouders betrekken wij bij PBS door hen tijdens de jaarlijkse Ouderinformatieavond bij de start van een nieuw schooljaar te informeren over PBS. Tevens hebben wij in het verleden een PBS ouderavond en een PBS ouder koffieochtend gehouden om ook ouders bij het proces te betrekken. In januari 2019 hebben wij een enquête onder ouders gehouden om te kijken waar de behoeften van ouders liggen. Daaruit is naar voren gekomen dat ouders graag handvaten willen hoe zij PBS thuis kunnen inzetten. Op basis van die data hebben wij de koffieochtend voor ouders vorm gegeven.

Wanneer een leerling deel gaat nemen aan een gele of rode interventie, worden ouders hiervan op de hoogte gesteld en hierbij actief betrokken.

13. PBS Kidsteam

In februari 2019 zijn we gestart met het opzetten van een kidsteam PBS. Een kidsteam bestaat uit circa 6 leerlingen uit groep 7/8. Deze leerlingen komen eens per maand bij een onder leiding van de PBS coördinator. Tijdens deze bijeenkomsten wordt besproken hoe het met PBS gaat binnen het Ravelijn. Waar moeten wij aan denken/ opletten? Tevens kunnen de kinderen ideeën vanuit de kinderen inbrengen, zodat kinderen nog meer betrokken worden binnen het proces.

Tevens heeft het kidsteam een aantal vaste taken:

- Voorbeeldrol voor andere leerlingen
- Gedragslessen geven of creatief invullen (foto's/filmpje) aan andere klassen
- Eens per maand bijeenkomen om te vergaderen en evt. elke week gelegenheid geven om even samen te komen om bijv. een filmpje te maken of afspraken door te nemen. Als daar behoefte aan is.
- Runnen van PBS beloningswinkel die eens per week op een vaste dag langs komt.
- Rondleidingen geven aan nieuwe leerlingen.

14. Check in Check out (CI-CO)

Eind oktober 2018 zijn we gestart met een Pilot van de Check in Check out. Deze hebben wij in eerste instantie eerst alleen beschikbaar gesteld voor de klassen op de bovenverdieping.

De CI-CO is een kortdurende interventie die is bedoeld voor leerlingen die behoefte hebben aan intensievere begeleiding dan dat zij krijgen op het groene niveau.

Wanneer een leerkracht een leerling aanmeldt voor de CI-CO, dan gaat de CI-CO coördinator in gesprek met de desbetreffende leerkrachten. Waar liggen de behoeftes van de leerling? Aan welke gedragsverwachting moet extra aandacht besteed worden? Is de leerling gevoelig voor beloningen?

Vervolgens neemt de CI-CO coördinator contact op met de ouders/verzorgers om hen in te lichten over de aanmelding en om uitleg te geven over wat er van hen wordt verwacht. Wanneer de aanmelding rond is kan de leerling gaan starten en doet de leerling voor een periode van acht weken mee aan de CI-CO. Elke ochtend voordat de leerling de groep in gaat, komt de leerling naar de CI-CO ruimte. Daar wordt het doel voor die dag besproken met de leerling, deze staat ook op zijn dagkaart. De leerling neemt de dagkaart mee naar de groep en geeft deze aan de leerkracht. De leerkracht geeft op vaste momenten op de dag feedback op het gedrag van de leerling gericht op het doel. Dit gebeurt aan de hand van een puntensysteem. Aan het einde van de dag komt de leerling weer naar de CI-CO ruimte om uit te checken. Daar wordt samen met de leerling de dagkaart bekeken. Op welke momenten ging het goed, op welke momenten even wat minder? De nadruk wordt ten alle tijden gelegd op het positieve. Wanneer de leerling het aantal te behalen punten heeft behaald, ontvangt deze een vinkje op zijn beloningskaart. Bij vijf vinkjes heeft de leerling een beloning verdiend.

De dagkaart gaat elke dag mee naar huis. Ouders zetten hier een handtekening onder, maar ook een positieve opmerking. Wij zien dat dit de leerlingen doet groeien. Ze zien hierdoor dat school en thuis samen het beste willen voor hen en wat wij allemaal achter hem staan. De volgende dag neemt de leerling deze dagkaart weer mee naar school, zodat we in de ochtend samen kunnen kijken welke positieve opmerking ouders hebben opgeschreven. Zo zorgen we voor een positieve start van de dag.

Na vier weken vindt een tussenevaluatie plaats tussen de CI-CO coördinator en de desbetreffende leerkracht. Naar aanleiding van dat gesprek kunnen doelen bijgesteld worden. Na acht weken vindt de eindevaluatie plaats. Ouders worden hier ook voor uitgenodigd. Samen bekijken we of we CI-CO het gewenste effect heeft gehad, of dat we besluiten om de CI-CO éénmaal met vier weken te verlengen.

De CI-CO coördinator koppelt om de week de verzamelde data terug naar de leerkrachten, zodat we goed kunnen monitoren hoe de leerling zich ontwikkelt aan de hand van de CI-CO.

15. PBS pestpreventie

Onderdeel van de "groene" aanpak zijn de PBS pestpreventielessen. Schooljaar 2019/2020 gaan wij hiermee van start. Op 't Ravelijn hebben wij gekozen voor een preventieve aanpak op het gebied van pesten. De PBS pestpreventielessen sluiten daar goed bij aan. Deze bestaat uit drie lessen waarin leerlingen wordt aangeleerd hoe zij op een positieve manier kunnen reageren op pestgedrag, hoe zij een ander kunnen helpen wanneer zij zien dat iemand gepest wordt maar ook hoe je moet reageren wanneer naar jou benoemd dat jij degene bent die aan het pesten is. En uit drie herhalingslessen waarbij bovenstaande wordt herhaald.

We gaan hierbij uit van het "stop, loop, praat" principe. Wanneer een leerling het gevoel heeft gepest te worden, dan is de eerste stap dat hij/zij stop zegt tegen deze leerling, met een gestrekte arm en hand omhoog. Wanneer deze leerling niet stopt en doorgaat met het ongewenste gedrag, loopt de leerling stevig bij deze leerling weg en gaat om hulp vragen bij een volwassene.

Een pictogram van deze drie stappen hangt in elke klas en andere ruimten.

Het PBS pestpreventieplan en de gedragslessen die hierbij horen, staan in de PBS map die alle klassen hebben.

Schooljaar 2020/2021 voegen wij aan deze lessen het ondertekenen van een "antipest contract" toe. Dit in het kader van Sociale Veiligheid. Dit contract is gebaseerd op de waarden vanuit PBS.

Bijlage 1:

Matrix: Schoolbrede verwachtingen rondom gedrag op 't Ravelijn

Ruimte	Basiswaarde 1 Respect	Basiswaarde 2 Veiligheid	Basiswaarde 3 Verantwoordelijkheid
Altijd en overal in en om de school	- Ik zeg 'stop ermee' als iemand mij stoort. - Ik praat rustig en gebruik goede woorden.	- Tijdens schooltijd blijf ik op het schoolterrein. - Ik hou mijn handen, voeten en spullen bij mijzelf.	- Ik zorg goed voor mijzelf en voor anderen. - Ik vertel wat er is gebeurd. - Ik ben zuinig op mijn spullen en op die van een ander. - Ik gooi afval in de prullenbak. - Spullen van mijzelf blijven van mijzelf. - Ik zet de elektronica uit en ik lever het in bij de juf.
Algemene ruimtes	- Ik gebruik alleen mijn eigen spullen.	- Ik gebruik de materialen waarvoor ze bedoeld zijn.	- Ik laat de ruimte netjes achter zoals het was.
Schoolplein	- Ik gebruik de spullen waarvoor ze bedoeld zijn. - Ik ruim de spullen op en ik zet ze terug op de afgesproken plek. - Ik laat een ander zijn spel doen.	- Ik blijf van de ander af. - Ik blijf op het schoolplein. - Ik speel op de afgesproken plek. - Ik zeg 'Stop, hou op met..' als een ander mij stoort. Als de ander niet luistert,	- Ik vertel wat er is gebeurd. - Ik ga meteen naar de stippen als de pauze voorbij is.

	- Ik hou me aan de spelregels.	dan ga ik naar de pleinwacht of naar de PAD-plek.	
Kleedkamer	- Ik praat over gezellige dingen.	- Tijdens het omkleden en het douchen ben ik stil of praat ik zachtjes. - Ik wacht bij mijn spullen tot ik naar binnen mag. - Ik loop rustig naar de gymzaal.	- Ik hang mijn spullen aan mijn eigen drie haakjes of ik leg ze op een stapeltje op de bank. - Ik zet mijn schoenen onder de bank en ik leg mijn handdoek klaar. - Wat in de gymzaal is gebeurd, wordt in de gymzaal uitgesproken.
Speellokaal	- Tijdens de uitleg ben ik stil, ik luister naar de juf of meester. - Ik ga zitten bij mijn nummer bij het stopsignaal. - Bij binnenkomst ga ik op de bank bij mijn nummer zitten.	- Ik houd mijn handen en voeten bij mijzelf. - Ik zorg ervoor dat een ander zijn spel kan doen. - Ik gebruik het materiaal waar het voor bedoeld is.	- Ik speel samen, ik ben sportief en ik help de ander. - Ik gebruik de PAD-plek om rustig te worden.
Gymzaal	- Ik zorg ervoor dat een ander zijn spel kan doen. - Ik ga zitten bij mijn nummer bij het stopsignaal.	- Bij binnenkomst ga ik op de bank bij mijn eigen nummer zitten. - Ik houd mijn handen en voeten bij mijzelf.	- Ik speel samen, ik ben sportief en ik help de ander. - Ik gebruik de PAD-plek om rustig te worden.

	- Tijdens de uitleg ben ik stil.	- Ik gebruik het materiaal waarvoor ze bedoeld zijn.	
Gang	- Ik praat met een zachte stem. - In de rij ben ik stil. - Ik doe mijn eigen kastdeurtje rustig open en dicht met mijn handen. - In mijn eigen kastje ligt mijn jas, tas en gymtas.	- Ik loop rustig. - Ik houd mijn handen, voeten en spullen bij mijzelf. - Bij de kastjes wacht ik op mijn beurt.	- Ik loop direct naar de ruimte waar ik heen moet.
Toilet	- Ik laat de wc netjes achter. - Ik spoel de wc door als ik klaar ben.	- Ik gebruik de wc waar deze voor bedoeld is.	- Ik was mijn handen na het toiletbezoek. - Ik gebruik 2 papieren handdoekjes om mijn handen af te drogen en ik gooi ze daarna in de prullenbak.
Bibliotheek	- Ik zet mijn boek terug en kies een nieuw boek.	- Ik geef de ander de ruimte.	- Ik zet het boek netjes en op de juiste plaats terug. - Ik praat met een zachte stem.
Keuken	- Ik ga netjes met de materialen om. - Ik gebruik de materialen waarvoor ze bedoeld zijn.	- Ik ben met mijn taak bezig. - Ik praat rustig. - ik was mijn handen bij binnenkomst.	- Ik zorg ervoor dat anderen kunnen werken. - Ik zet het materiaal op de juiste plaats terug.

		- Ik houd mijn handen en voeten bij mijzelf. - Ik ga op een kruk/stoel zitten en wacht rustig op instructies.	- Ik zorg dat de keuken netjes en schoon achter gelaten wordt.
Parkeerplaats	- Ik houd mijn handen, voeten en spullen bij mezelf. - Ik help een ander als het nodig is.	- Ik loop over de gele pad. - Ik wacht tot de taxi stilstaat op de parkeerplaats en doe dan mijn gordel los. - Ik blijf in de taxi zitten, totdat de deur van school open gaat. - Ik houd mijn handen en voeten bij mijzelf. - Ik loop met mijn fiets aan de hand over de gele stoep. - Ik zet mijn fiets netjes in het fietsenrek. - Ik zet mijn fiets op slot.	- Ik loop naar de afgesproken plek van mijn groep.
Trap	- Ik praat met een zachte stem. - In de rij ben ik stil.	- Ik loop rechts. - Ik loop naast de leuning. - Ik houd mijn handen en voeten bij mijzelf.	- Ik gebruik alle treden. - Ik loop rustig de trap op en af.

Bijlage 2:

Onderwijs-situatie	RESPECT	VEILIGHEID	VERANTWOORDELIJKHEID
Algemeen	Ik let direct op het stilteteken. Ik kijk naar de leerkracht. Ik heb mijn mond dicht. Ik heb niks in mijn handen. Ik luister als een ander praat en praat zelf rustig. Ik ben aardig, lief en eerlijk tegen een ander. Ik praat met respect over anderen, hun werk en inzet.	Ik houd mijn handen en voeten bij mezelf. Ik gebruik de materialen waar ze voor bedoeld zijn. Ik stop als iemand zegt 'stoppen'.	Ik heb spullen op mijn tafel liggen, die ik op dat moment nodig heb. Ik gebruik de nadenk stoel om na te denken en rustig te worden. Ik vertel het zoals het is gebeurd. Ik ben als hulpje verantwoordelijk voor het uitdelen van de spullen.
Binnenkomen	Ik groet de leerkracht.	Ik houd mijn handen en voeten bij mijzelf.	Ik kom rustig de school/klas binnen. Ik leg mijn jas en tas in mijn kluisje. Ik hang mijn padkaartje op en maak mijn werkje aan mijn tafel.
Naar huis	Ik zeg tot morgen tegen de leerkracht.	Ik zet mijn stoel op de tafel. Ik wacht rustig bij de deur. Ik houd mijn handen en voeten bij mezelf.	Ik laat mijn werkplek leeg en netjes achter. Ik neem mijn spullen mee naar huis.
Instructie	Ik luister naar de leerkracht of klasgenoot.	Ik zit op mijn stoel tijdens de instructie.	Ik doe actief mee met de instructie.

			Ik steek mijn vinger op als ik iets wil vragen en wacht stil op op mijn beurt.
Zelfstandig werken/ spelen	Ik houd mij aan de afspraken van de geluidsthermometer.	Ik blijf op de afgesproken plek en loop alleen van mijn plaats indien nodig. Ik gebruik de materialen waar ze voor bedoeld zijn.	Ik leg mijn vraagkaartje op de hoek van mijn tafel als ik een vraag heb. Ik voer de opdracht uit die van mij wordt verwacht. Ik heb spullen op mijn tafel liggen, die ik op dat moment nodig heb. Ik ga verder met mijn werk wat ik wel snap. Ik gebruik de computerprogramma's die de leerkracht aangeeft.
Vragen om hulp tijdens de werkmomenten	Ik ben stil tijdens het wachten. Ik praat met een rustige stem als ik een vraag heb.	Ik zit op mijn werkplek.	Ik leg mijn vraagkaartje op de hoek van mijn tafel. Ik wacht stil tot de leerkracht bij mij komt.
Eet en drinkmomenten	Ik eet mijn eten en drinken op wat ik van thuis mee krijg. Tijdens het tweede eet- en drinkmoment ben ik eerst samen met de klas een moment stil voor degene die willen bidden/danken.	Ik zit op mijn eigen plek.	Ik heb mijn eten en drinken op binnen de gestelde tijd. Ik gooi afval in de prullenbak. Ik ruim mijn eetspullen op in mijn tas en doe deze in mijn kastje.

Bijlage 3:

Matrix gedragverwachtingen in de klas middenbouw en bovenbouw 't Ravelijn.

Onderwijs-situatie	RESPECT	VEILIGHEID	VERANTWOORDELIJKEID
Algemeen	Ik let op mijzelf. Ik luister naar een ander. Ik steek mijn vinger op als ik iets wil vragen. Ik ben aardig, lief en eerlijk tegen een ander Ik let direct op het stilteteken Ik vertel wat er is gebeurd. Ik geef anderen complimenten en tips Ik praat met respect over anderen.	Ik houd mijn handen en voeten bij mezelf. Ik gebruik de materialen waar ze voor bedoeld zijn. Ik stop als iemand zegt 'stoppen' Ik ga direct naar mijn eigen (werk) plek	Ik heb spullen op mijn tafel liggen, die ik op dat moment nodig heb. Ik heb alleen de materialen die ik nodig heb op mijn tafel. Ik vertel het zoals het is gebeurd Ik gebruik de PAD-plek om na te denken en rustig te worden Ik weet wanneer en hoe ik kan samenwerken. Ik ben zuinig op de spullen van mijzelf en die van een ander Ik ben stil en rustig tijdens het werken.
Binnenkomen	Ik geef de leerkracht een hand en zeg goedemorgen. Ik leg eerst mijn jas en tassen in mijn kastje en loop dan de klas in. Ik blijf van een ander af.	Ik klets rustig met een ander. Ik houd mijn handen en voeten bij mijzelf. Ik wacht rustig op mijn beurt bij de kastjes. Ik ga direct naar mijn eigen (werk) plek.	Ik blijf in de klas. Ik zet elektronica uit en lever deze in bij de leerkracht.
Naar huis gaan	Ik geef een hand aan de leerkracht bij het weggaan en kijk naar de leerkracht.	Ik schuif mijn stoel aan of zet deze op de tafel. Ik wacht rustig bij de deur. Ik houd mijn handen en voeten bij mezelf.	Ik laat mijn werkplek leeg en netjes achter. Ik neem mijn spullen en mijn huiswerk mee naar huis.

			Ik gooi afval in de daarvoor bestemde afvalbakken.
Instructie	Ik luister naar de leerkracht of klasgenoot. Ik ben stil wanneer een ander praat. Ik kijk naar de leerkracht en naar het bord.	Ik zit op mijn stoel tijdens de instructie. Ik gebruik de materialen waar ze voor bedoeld zijn. Ik heb mijn handen leeg tijdens de instructie Ik zit recht op mijn stoel.	Ik steek mijn vinger op als ik iets wil vragen en wacht stil tot ik aan de beurt ben. Ik doe wat de leerkracht van mij vraagt. Ik heb alleen de spullen die ik nodig heb op mijn tafel.
Zelfstandig werken/ spelen	Ik houd rekening met een ander. Ik leg mijn vraagkaartje neer als ik een vraag heb. Ik houd mij aan de afspraken van de geluidsthermometer.	Ik blijf op de afgesproken plek. Ik gebruik de materialen waar ze voor bedoeld zijn. Ik gebruik de materialen waarvoor ze bedoeld zijn. Als ik op mijn stoel zit laat ik de poten van mijn stoel op de grond staan.	Ik voer de opdracht uit die van mij wordt verwacht. Ik help een ander als hij/zij een vraag heeft. Ik heb spullen op mijn tafel liggen, die ik op dat moment nodig heb. Ik ga verder met mijn werk wat ik wel snap.

Vragen om hulp	Ik ben stil tijdens het wachten. Ik praat met een rustige stem als ik een vraag heb.	Ik zit oprecht op mijn stoel.	Ik leg mijn vraagkaartje op de hoek van mijn tafel. Ik wacht stil tot de leerkracht bij mij komt of mij roept. Ik help een ander die hulp nodig heeft.
-----------------------	--	--------------------------------------	---

Eet en drinkmomenten	Ik eet mijn eten en drink mijn drinken op wat ik heb meegekregen. Ik ben een momentje stil om iedereen de gelegenheid te geven om te bidden/te danken voor het eten. Ik ben stil tijdens het eten en drinken. Ik eet en drink netjes.	Ik zit op mijn stoel aan tafel tijdens het eten en drinken. Ik zit recht op mijn stoel.	Ik heb mijn eten en drinken op binnen de gestelde tijd. Ik hou het eten en drinken bij mezelf. Ik gooi afval in de prullenbak. Ik ruim mijn eet en drinkenspullen op in mijn tas en doe deze in mijn kastje. Ik maak mijn tafel schoon als ik geknoeid heb.
-----------------------------	---	---	--

Bijlage 4:

Consequentielijst 't Ravelijn

Probleemgedrag	
Niet aan de afspraak houden/activiteit verstoren 	1. 1^e Stap: * 2 minuten regel 2. Consequentie: - tijdens de les: 5 min. nadenkstoel of 5 min. in de bijruimte. - tijdens pauze: buiten 5 min. op de oranje stip staan. 3. Vervolgstap(pen): - in gesprek gaan met leerling(en) - registreren in Swisuite als Groot incident (nieuwe erin gezet)
Verbale agressie 	1. 1^e Stap: * 2 minuten regel 2. Consequentie: - tijdens de les: 5 min. nadenkstoel of 5 min. in de bijruimte. - tijdens pauze: buiten 5 min. op de oranje stip staan. Indien instrumenteel? 1. 1^e Stap: * 2 minuten regel 2. Consequentie: - 5 min in de bijruimte, lukt dit niet: werken in de buddy klas. - tijdens pauze: buiten 5 min. op de oranje stip staan. - excuus brief schrijven in eigen tijd, naar ouders sturen. 3. Vervolgstap(pen): - registreren in Swisuite als Groot incident - contact met ouders (telefonisch, per mail, parro)
Fysiek geweld II - II 	1. 1^e Stap: * veiligheid waarborgen 2. Consequentie: - gelijk afzonderen in bijruimte of time-in - lestijd inhalen: * pauzes: 5 min op de oranje stip staan, indien niet mogelijk, naar binnen. - evt. bij vechten afzonderen in de bedaarruimte. 3. Vervolgstap(pen): - in gesprek gaan met leerling(en) - excuus brief schrijven in eigen tijd, naar ouders sturen. - registreren in Swisuite als Groot incident Indien instrumenteel? 1. 1^e Stap: * 2 minuten regel 2. Consequentie: - 5 min in de bijruimte, lukt dit niet: werken in de buddy klas. - pauzes: 5 min op de oranje stip staan, indien niet mogelijk, naar binnen. - excuus brief schrijven in eigen tijd, naar ouders sturen. 3. Vervolgstap(pen): - registreren in Swisuite als Groot incident - Contact met ouders (telefonisch, per mail, parro)
Fysiek geweld II-personeel 	1. 1^e Stap: * veiligheid waarborgen (evt. naar bedaarruimte) * om versterking van collega's vragen 2. Consequentie: - buddy klas/ time in/bedaarruimte: min. 1 uur uit eigen klas 3. Vervolgstap(pen):

	- in gesprek gaan met de leerling - excuus brief schrijven in eigen tijd, naar ouders sturen. - directie beslist wat er gaat gebeuren: time-out intern/extern - contact met ouders opnemen - registreren in Swis suite als Groot incident
Conflict 	1. 1^e Stap: * 2 minuten regel 3. Vervolg stap(pen): - in gesprek gaan met leerling - zelf oplossing laten bedenken - leerling excuses aanbieden
Materiele vernieling/ vandalisme 	1. 1^e Stap: * 2 minuten regel 2. Consequentie: - tijdens de les: 5 min. nadenkstoel of 5 min. in de bijruimte. - tijdens pauze: 5 min op de oranje stip staan, indien niet mogelijk, naar binnen. 3. Vervolg stappen: - herstellen van de schade of betalen(via algemene prijslijst) - excuus brief schrijven in eigen tijd, naar ouders sturen. - contact met ouders opnemen - registreren in Swis suite als Groot incident
Weglopen uit klas 	1. 1^e Stap: * 2 minuten-regel * tijd opnemen 2. Consequentie: - dubbele tijd inhalen in de pauze; werk maken - excuus brief schrijven in eigen tijd, naar ouders sturen. - registreren in Swis suite als Groot incident??????
Weglopen van schoolterrein 	1. 1^e Stap: * 2 minuten regel * tijd opnemen * collega's inschakelen *etv. Politie bellen? 2. Consequentie: - dubbele tijd inhalen in de pauze of na schooltijd (hangt af van hoelang de leerling weg is geweest) 3. Vervolg stap(pen): - in gesprek met leerling - direct contact met ouders opnemen - excuus brief schrijven in eigen tijd, naar ouders sturen. - gesprek met directie - registreren in Swis suite als Groot incident
Liegen/bedrog 	1. 1^e Stap: * 2 minuten regel 2. Consequentie: - tijdens de les: 5 min. nadenkstoel of 5 min. in de bijruimte. - tijdens pauze: buiten 5 min. op de oranje stip staan. 3. Vervolg stap(pen): - in gesprek met leerling(en) - (zelfstandig)oplossen tussen twee partijen
Diefstal 	- de leerling confronteren - contact met ouders opnemen - gesprek met directie en ouders - excuus brief schrijven in eigen tijd, naar ouders sturen. - spullen inleveren - registreren in Swis suite als Groot incident

